

Haberler > Yazarlar > Sedat ERGİN > Son tutuklama dalgası bana ne düşündürdü?

Sedat Ergin

Son tutuklama dalgası bana ne düşündürdü?

20 Kasım 2018

Çocukluğumdan ilk gençlik yıllarıma doğru adım atarken Türkiye'deki olayları anlama, anlamlandırma çabamın başlamasıyla birlikte beni en çok etkileyen hadiselerden biri, ülkenin aydınlarının yaşadıkları sıkıntılar oldu.

Tutuklanmaları, hapishanelerde demir parmaklıklar arkasında çektikleri çileler, uğradıkları işkenceler dünya görüşümün şekillenmesinde önemli izler bıraktı.

12 Mart muhtırası döneminde tanınmış yazarların, edebiyatçıların, akademisyenlerin, gazetecilerin cezaevlerine atılması, henüz daha bir lise öğrencisi olduğum yıllarda büyük bir haksızlığın yapıldığı duygusunun iç dünyamı kaplamasına yol açtı.

1970'li yılların ortalarında siyasi tutukluların 12 Mart dönemindeki askeri cezaevi tecrübelerini konu alan kitapları, romanları yutar gibi okurduk. **Sevgi Soysal**'ın Mamak'taki **'Yıldırım Bölge Kadınlar Koğuşu'**, **Erdal Öz**'ün **'Yaralısın'**ı bu türün başyapıtları arasındaydı.

O karanlık günlerde tutuklu bir yazarın cezaevinden dışarı adım atması, bir sevinç dalgasının yayılmasını da beraberinde getirirdi. Örneğin, 1973 yılı sonunda dönemin Cumhurbaşkanı **Fahri Korutürk** af yetkisini işletip **Çetin Altan**'ın cezaevinden serbest bırakılmasını sağladığında, bu habere çok sevindiğimi hatırlıyorum.

O yıllardan itibaren Türkiye'nin tarihini okudukça, öğrendikçe, bu olayların belli bir zaman kesitine özgü olmadığını, yaygın uygulamalar olarak her dönem yaşandığını anlayacaktım.

Fikir insanlarının, yazarların, edebiyatçıların hapisane serüvenleri, aslında Türkiye Cumhuriyeti tarihinin düşünce ve ifade özgürlükleri düzlemindeki çarpıcı bir özeti idi.

Gerçeklikte, aynı kalıp, kendisini büyük ölçüde tekrarlıyordu. Tek parti dönemine baskın bir şekilde damgasını vuran bu tedbirler, çok partili demokrasiye geçildikten sonra da devam ediyor, askeri darbelerde daha da sertleşerek sürüyordu.

Akademisyenler her zaman bu bedeli ödeyenler arasındaydı. Tek parti dönemindeki tasfiyelerin benzerleri Demokrat Parti yıllarında değişik derecelerde yaşanmış, 1960 ihtilalinden sonra da üniversitelerde bu kez **'147'liler'** diye adlandırılan liste üzerinden acımasız bir kıyım gerçekleştirilmişti. Ardından 12 Eylül darbesi dönemindeki **'1402'likler'** kıyımına gazeteci kimliğimle yakından tanıklık etmiştim.

İlginçtir ki, askeri rejimden demokrasiye dönüldükten sonraki yıllarda da fikir özgürlüğüyle ilgili problemlerli uygulamalar -iniş çıkış göstererek de olsa- Türkiye'nin gündeminden çıkmamıştı.

Ve Türkiye'nin 1999 sonunda Avrupa Birliği'ne tam üyelik perspektifini kazanmasıyla birlikte girilen reform sürecinde, geçmişin kötücül uygulamalarının belirleyici olduğu dönemlerin tümüyle geride kaldığına inandığımız bir sayfa açıldı. Cumhuriyet tarihi boyunca iktidarlar ve devlet mekanizması tarafından aydınlara reva görülen hoyratlığın artık sona erdiğini düşünenler arasında ben de vardım.

Bu düşünceye göre, Türkiye'de tarihin akışı bundan böyle hiçbir zaman geri çevrilemeyecek, yalnızca ileri doğru gidecek bir yörüngeye girmişti. En azından AB hedefini destekleyen toplum çoğunluğunun hissiyatı bu yöndeydi o günlerde.

Türkiye'de 2000'li yılların başlarında -önemli bir bölümü AK Parti iktidarı tarafından- atılan adımlar, bu doğrultuda özlü, kapsamlı bir reform sürecini hayata geçirdi. Bu süreçte siyasi partiler arasında da geniş ölçüde bir konsensüs söz konusuydu.

Derken 2008 sonrasında tutuklama dalgalarının siyasi gündemi belirlediği, cezaevlerinin muhalif isimlerle doldurulduğu, daha sonraki aşamalarda her kademede askerlerin de davalara dahil edildiği, ağır ve sistematik hak ihlallerinin yaşandığı bir dönemin içinden geçtik. Cezaevleri ve toplu yargılamaların yapıldığı mahkeme salonları yeniden ülkenin siyasi gündeminin nabzının attığı yerler haline geldi.

Bunu, uzun süre yakın bir işbirliğinin hâkim olduğu AK Parti ile cemaat arasındaki ittifakın bozulması, aralarında patlak veren sert kavga, FETÖ'nün büyük bir pervasızlıkla gerçekleştirdiği darbe girişiminin varattığı savrulma ve bu süreçte iktidar tarafından basvurulan OHAL tedbirleri izledi.

Geçen cuma sabahı ülkemizin en seçkin hukukçularından biri olan Prof. **Turgut Tarhanlı** ile uluslararası alanda tanınmış matematikçi Prof. **Betül Tanbay**'ın bir grup sivil toplum aktivisti ile birlikte sabah evlerinden toplanıp gözaltına alındıklarını duyduğumda, bir an için yeniden 1970'li yılların başlarına, ilk gençlik günlerime döndüm.

Sanki aradan geçen o uzun zaman süresi hiç kat edilmemişti. 12 Mart'ta **Sabahattin Eyüboğlu**'nun hapsedilmesini kabullenemeyen o lise öğrencisi karşıma geçmiş, yüzünde umarsız bir ifadeyle bana bakıyordu.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş